

Het dier is de spiegel van de mens

De manier waarop je oefeningen met paarden of struisvogels uitvoert, verradt hoe je als mens in het leven staat, hoe je communiceert, hoe je je gedraagt in een relatie of op de werkvloer. Daarom worden deze dieren ingezet in nieuwe vormen van training, coaching en teambuilding.

Op de deur hangt een bordje. "Equicoaching: ingang aan de zijkant". Ik loop verder, maar de stallen zien er verlaten uit. Gelukkig stoot ik op iemand die een box uitmest. Hij leunt even op zijn riek: "Het is helemaal achteraan dat je moet zijn." Pas als ik daar in een overdekte manège binnenstap, zie ik een groepje mensen in een hoek staan. Er wordt heel stil gepraat. Ik wil de sessie niet storen en hou me op de achtergrond. Maar dat is buiten Pino gerekend. Het paard komt meteen op me af en houdt pas halt als het met zijn grote kop nog slechts enkele centimeters van mijn neus is verwijderd. Het denkt zeker dat ik suikerdonthjes in mijn zakken heb. Met een welkomstaai hoop ik me uit deze ongemakkelijke situatie te redden, maar het paard zet meteen zijn tanden in mijn mouw. Enkel door tussenkomst van 's lands eerste equicoach, Eric Van Poucke, ontsnap ik aan een gescheurde jas. De achtergebleven kwijl krijgen ze er in de droogkuis wel af. "Wat valt er nu uit dat voorval te leren?" is het eerste wat ik wil weten als we achteraf een praatje slaan. Nadat ik op zijn verzoek heb beschreven wat ik dat moment in gedachten had, analyseert Van Poucke: "Jij was op zoek naar mij, jij stond open voor wat er zou gebeuren, dat heeft het paard meteen opgevangen. Het heeft je niet gebeten, het heeft je spelend bij de mouw geno-

men om je duidelijk te maken dat je aan het juiste adres was." Het lijkt mij een sterk staaltje Hineininterpretierung. "Nu komt de uitleg inderdaad van mij", herneemt Van Poucke. "Maar bij een echte coachingsessie moet het van jou komen, dan vraag ik je welke verbanden je ziet tussen de reactie van het paard en je persoonlijk leven."

Lichaamstaal

Eric Van Poucke, van opleiding onderwijzer, hield zich al jaren met paarden bezig. Zijn vrouw, Karina Verhoeven, was al heel lang actief in de wereld van opleidingen in communicatie. Toen hij haar vergezelde naar een training ontdekte hij overeenkomsten tussen wat zij vertelde en hetgeen hij met zijn paarden beleefde. Zo heeft hij dan, kaderend in het in Hansbeke gevestigde T.E.A.M., het als merknaam gepatenteerde "equicoaching" ontwikkeld. "Paarden tonen je wat er in je gebeurt", aldus Eric Van Poucke. "Ze houden je een spiegel voor en confronteren je met je gedrag. Je wordt verplicht jezelf te zijn. Je wordt bewust van hoe je vandaag in het leven staat en hoe je reageert in een relatie of op de werkvloer. Denk maar niet dat je je kan wegsteken."

Omdat ze van nature kudde- en prooidieren zijn, zijn ze zo geschikt als hulpmiddel, als medium bij het coachen. In de kudde heerst een sociale hiërarchie, zoals in onze maatschappij. Als prooidieren houden paarden zich zo stil mo-

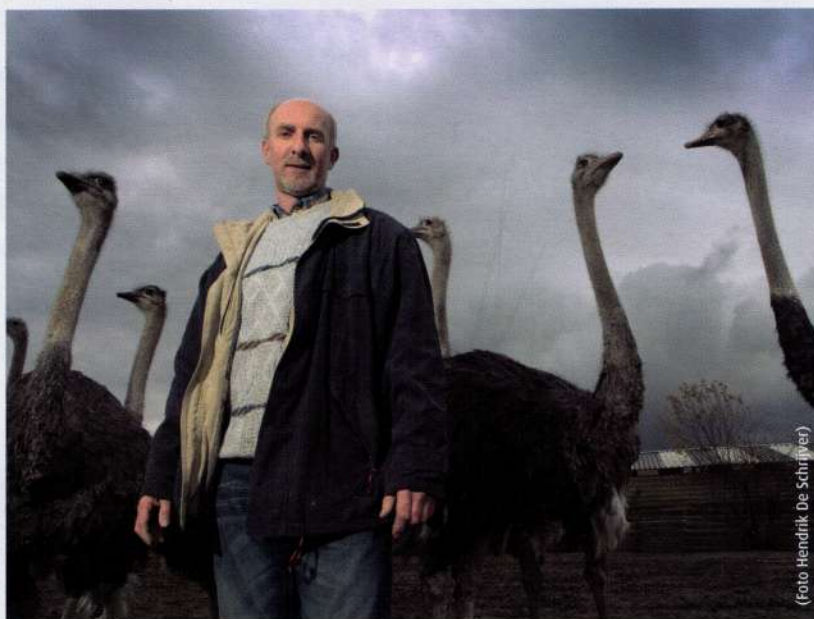
gelijk, waardoor ze verplicht worden te communiceren op basis van gevoel en lichaamstaal. Bovendien kan zo'n dier geen rol vertolken, het is altijd eerlijk. "Maar u werkt toch niet met wilde dieren", onderbreek ik de gedachtengang. "Neen", is het antwoord, "maar ik zorg ervoor dat mijn paarden paarden blijven. Ik leer ze geen trucjes of technieken. Want dan is de spiegel gebroken."

Observeren

De accenten van equicoaching liggen op het waarnemen van het eigen gedrag en het effect daarvan op anderen, het waarnemen van groepsgedrag en de persoonlijke reactie daarop, het herkennen van en werken aan patronen van motivatie en demotivatie, het bewust worden van teamprocessen en het persoonlijke aandeel daarin. Alles gebeurt in een piste naast een ongezadeld paard. Paardrijden komt er niet bij kijken. Naar gelang de doelstellingen die ze zelf willen bereiken, krijgen de deelnemers opdrachten. Zo moeten ze bijvoorbeeld een paard in het rond en over een kleine hindernis leiden. Ondertussen observeert de coach de gedragspatronen, die achteraf worden besproken. De manier waarop iemand dan een touw vastneemt, kan al veel vertellen over zijn stijl van leiding geven. "Er was eens iemand die haar hand vlak onder de kin van het paard plantte", vertelt Eric Van Poucke, "en ze rolde het touw helemaal op rond haar vuist. Ze gaf geen

"Als een struisvogel dwars door een groep van vijftien mensen loopt, dan zegt dat veel over het gebrek aan cohesie binnen dat team."

Guy Wauters (Euratico Ranch)

(foto Hendrik De Schrijver)

Guy Wauters: "Omgaan met struisvogels is omgaan met jezelf. Ze zijn zo gevoelig dat ze jouw gevoelens voelen."

"Paarden houden je een spiegel voor en confronteren je met je gedrag. Je wordt verplicht jezelf te zijn."

Eric Van Poucke
(Equicoaching T.E.A.M.)

duimbreed toe. Dan verzet het paard zich natuurlijk. En wat gebeurt als je tegenover mensen te dominant opstelt? Juist, dan verzetten ze zich ook."

De scepticus in mij komt boven: "Heb je een paard nodig om dat in te zien?" Van Poucke: "De persoon over wie ik het heb, zag het in elk geval niet zelf in." "Maar heel het bedrijf weet toch wie de meest autoritaire chef is", probeer ik nog tegengas te geven. Van Poucke: "Ja, ze roddelen over hem, maar zelf is hij zich daar niet van bewust. Een paard, met zijn oerinstinct, met zijn intellect van een vierjarige, reageert heel spontaan op lichaamstaal, gevoelens en emoties. Zo helpt het de sessiedeelnemers om zichzelf te ontdekken."

Geen therapie

De equicoach dist nog een voorbeeld uit zijn ervaring op. "Ik laat de deelnemers het paard de naam geven van een persoon voor wie ze bang zijn. Als ze zich dan tijdens een oefening evenwaardig als het paard opstellen, dan voelt dat dier dat en komt het spontaan tot bij hen. En dan beseffen ze: ik moet voor niemand bang zijn. Bij de volgende confrontatie met de persoon in kwestie, zullen ze automatisch aan die ervaring met dat paard terugdenken en daardoor gesterkt zijn. Ik deel na afloop vaak foto's uit en ik ken iemand die bij ieder moeilijk gesprek dat hij moet aangaan, een foto van hem en het paard uit zijn lade haalt. Het zit in de mensen verankerd. U heeft de lach op de gezichten van de deelnemers

gezien, telkens er een oefening met een paard was gelukt zoals zij het voor ogen hadden. Ze hebben een positieve ervaring gehad en de verbindingen in de hersenen die daardoor ontstaan, blijven heel lang hangen, die nemen ze mee naar hun eigen leefwereld."

In de sessie die ik bijwoonde, heb ik ook tranen zien vloeien. "O, dat gebeurt geregeld", zegt Eric Van Poucke, "meestal van vreugde. Maar ja, in de confrontatie met het paard komt echt het binnenste naar boven. Pas op, dit is geen therapie. Voor ons is het heden belangrijk, wij laten het verleden onaangeroerd. En komt er toch iets aan de oppervlakte, dan ik verwijs ik door naar een therapeut." Om te vermijden dat er psychische wonden worden opengereten zonder dat ze kunnen geheeld worden, wil hij enkel werken met professionele begeleiders. Vandaar dat hij ook gestart is met een beroepsopleiding voor equicoaches. De belangstelling daarvoor is groot, tot in het buitenland toe.

Struisvogels

Zelf zullen ze ongetwijfeld op onderlinge verschillen wijzen, maar er zijn veel overeenkomsten tussen de activiteiten van Eric Van Poucke en die van Guy Wauters. Ze hanteren hetzelfde vocabularium, hebben het in hun externe communicatie allebei over "weerspiegelen", "verankeren" en "ervaringen meenemen naar de eigen leefwereld". Alleen werkt Wauters met struisvogels. Logisch, deze bio-ingenieur die op het eind van de jaren tachtig

voor verschillende bedrijven en organisaties in Afrika werkte, stichtte in 1993 de eerste professionele struisvogelboerderij in België. Hij mag zich met recht op wereldvlak een pionier in de sector noemen. Zijn Euratco Ranch bevindt zich nog altijd in Donk, een deelgemeente van het Limburgse Herk-de-Stad, maar door de verzadiging van de internationale markt is de handel in struisvogelproducten als vlees, leder en sierlijke pluimen wat in de verdrukking geraakt. Het zwaartepunt van de activiteiten is sedert enkele jaren verschoven naar die van een zorg- en belevingsboerderij. Onder de naam Stroompunt verzorgt Wauters onder meer managementtrainingen en teambuildingssessies voor ondernemingen. "Je kunt je zelf op een unieke manier ervaren door een bijzondere contact met struisvogels", citeren we letterlijk uit zijn folder. "De ontmoeting met deze dieren is een innerlijk avontuur. Zij zijn onze partners in het geven van inzichten en gevoelssferen bij het oplossen van problemen, moeilijke situaties en het realiseren van onze wensen en doelen. Zij maken onze onbewuste patronen, die ons dikwijls hinderen in het vinden van harmonie, zichtbaar."

Ervaringsklik

Als wij samen de weide inlopen, sluit hij het hek niet achter ons. "Neen", reageert Guy Wauters op mijn ongeruste blik. "De struisvogels zullen niet weglopen. Als ze toevallig in de buurt van het hek grazen en ze zien een beetje verderop nog een vers stukje groen, dan zullen ze wel buiten de afsluiting gaan, maar struisvogels hebben heel weinig hersenen, ze denken niet: o, het hek staat open, nu zijn we weg. Ze kunnen niet interpreteren, ze leven volledig in het nu en reageren instinctmatig op wat er gebeurt. Ze moeten het hebben van de verbinding met de natuur en de verbinding met elkaar. Ze reageren heel primitief op hoe je er staat, op wie je bent. In die zin zijn ze uitstekend geschikt om

iets los te maken bij de mens. Omgaan met die dieren, is omgaan met jezelf." Zijn ervaringen met mensen en struisvogels heeft hij samengebracht in wat hij het "struisveldtraject" noemt, een parcours over "struis kwaliteiten" als stabiliteit, flexibiliteit, en daadkracht. In workshops pakt hij bijvoorbeeld angstgevoelens aan. Wie bang is, wordt tijdens een oefening geconfronteerd met een struisvogelhaan van wel twee meter hoog. Als hij zijn angst toont, voelt de struisvogel dat en kan hij in de aanval gaan. Maar als hij zijn angst wegcijfert en zich op pakweg een grassprietje concentreert, komt het dier nieuwsgierig een kijkje nemen en verdwijnt dan weer rustig. "Zo gevoelig zijn struisvogels", zegt Wauters, "dat ze jouw gevoelens voelen. De mens heeft zijn angst opzij gezet, hij ziet de reactie van de vogel daarop en voelt dat als een bevrijding aan."

Ik vraag of het dan niet enkel om de angst voor de grote vogel gaat. "Voor alle andere angsten geldt hetzelfde principe", is het antwoord. "Al mijn oefeningen zijn ervaringsoefeningen. En de 'ervaringsklik', daar gaat het om. Het gevoel dat je je angst hebt overwonnen, kan je meenemen naar andere situaties. Of je nu voor die grote vogel staat of voor je strenge baas, eigenlijk komt het op hetzelfde neer, je hebt geleerd de klik te maken: ik moet niet bang zijn."

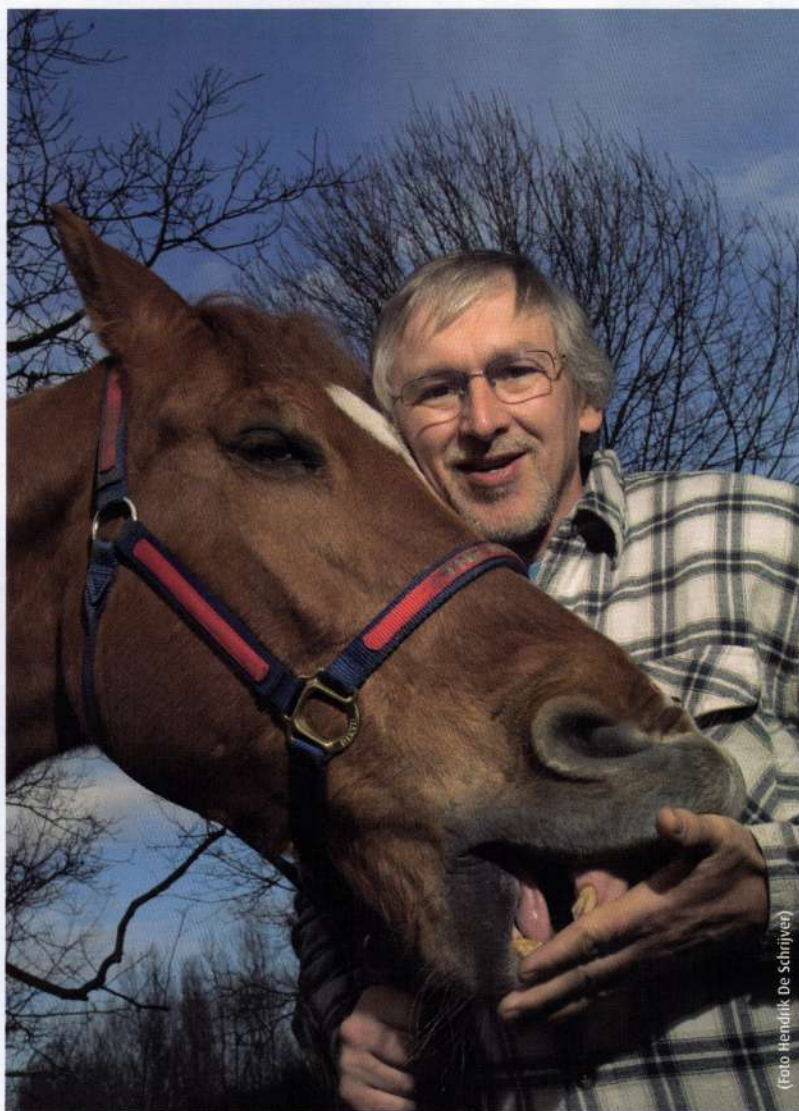
Teambuilding

Dat struisvogels een referentie voor de mens zijn, daar kan Guy Wauters genoeg voorbeelden van aanhalen. Soms verdeelt hij cursisten in groepen en geeft hen de opdracht struisvogelkuikens te voederen. In sommige stallen wordt er meteen gegeten, in andere laten de dieren zich aaien op de schoot van de managers en in nog andere kruipen de vogels samen in een hoek. "De reactie van die vogels zegt heel veel over de manier waarop de betrokkenen situaties aanpakken. En dat wordt achteraf besproken."

Hetzelfde geldt voor de eierenraap, waarbij een door vogels afgeschermd nest moet worden leeggehaald. Of de teamtest die onder de titel "jagersinstinct" op het programma staat. "Dan moet men vanop afstand een dier afscheiden uit

de kudde", legt Guy Wauters uit. "De meesten zeggen meteen: dat kan toch niet. Gewoon omdat ze er niet in gelo-

heining halen en ze in een andere onderbrengen, is ook zo'n oefening in teambuilding. "Je kan achter de dieren jagen

(Foto: Hendrik De Schrijver)

Eric Van Poucke: "Als je de teugels van het paard te strak aanspant, dan verzet het zich. En wat gebeurt als je tegenover mensen te dominant opstelt? Juist, dan verzetten ze zich ook."

ven. Kijk, als je een bepaald doel wilt bereiken, als je een zaak wilt winnen, dan moeten je denken, je voelen en je handelen volledig op één lijn staan. Tijdens deze oefening gebruik ik de dieren weer als spiegel, zij weerspiegelen de manier waarop jij de situatie aanpakt. Wel, als de hele groep zich concentreert op die ene vogel, als iedereen al zijn energie daarin steekt, dan kun je die vogel isoleren vanop dertig meter. Een struisvogels voelt snel aan dat je op hem focust. En als je dan met de vogel mee beweegt, lukt het altijd die uit de groep te halen zonder in zijn buurt te komen." Het omweiden, de vogels uit de ene om-

of ze rustig benaderen, ze reageren op de manier waarop ze worden benaderd. Altijd lopen ze in de richting waar ze het gemakkelijkst kunnen ontsnappen. Als ik in mijn eentje aan een kant sta en een groep van wel vijftien man aan de andere kant, en als die struisvogel er dan voor kiest dwars door die groep te lopen, dan zegt dat veel over het gebrek aan cohesie in dat team. Dat is het voornaamste wat ik teweegbreng, door zulke oefeningen mensen gevoelservaringen meegeven en die kunnen ze dan in andere omstandigheden gebuiken." **HR**

"Paarden zijn van nature kudde- en prooidieren. Daarom zijn ze zo geschikt als hulpmiddel, als medium bij het coachen. Eric Van Poucke (Equicoaching T.E.A.M.)"